

Sygn. akt V CSK 122/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szulc (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Górski

SSN Zbigniew Kwaśniewski

Protokolant Izabella Janke

w sprawie z powództwa A. Sp. z o.o. w W.

przeciwko Skarbowi Państwa-Sądowi Okręgowemu i Sądowi Apelacyjnemu o
zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 5 listopada 2015 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 19 listopada 2014 r.,

1) oddala skargę kasacyjną;

**2) zasądza na rzecz Skarbu Państwa Prokuratorii Generalnej
Skarbu Państwa od powoda kwotę 1800,- (jeden tysiąc osiemset
) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodowej spółki od wyroku Sądu Okręgowego, którym zostało oddalone jej powództwo o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego i Sądu Apelacyjnego kwoty 101.800 zł z tytułu odszkodowania za szkodę poniesioną w związku z wydaniem orzeczeń dotyczących odmowy zwrotu z urzędu opłaty od apelacji i skargi kasacyjnej na podstawie art. 79 ust. 1 lit. e) ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j. t. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.; dalej u.k.s.c.) oraz wyrządzonej wyrokiem wstępnym Sądu Okręgowego z dnia 8 czerwca 2006 r. sygn. I C .../05 oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 20 marca 2007 r. sygn. I ACa .../07.

Sądy obu instancji ustaliły, że powodowa spółka uczestnicząc w charakterze pozwanej w sprawie z powództwa J. T. o zadośćuczynienie i odszkodowanie uiściła w kwotach po 50.900 zł opłatę od apelacji od wyroku wstępnego Sądu Okręgowego z dnia 8 czerwca 2006 r. ustalającą odpowiedzialność pozwanej i opłatę od skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego oddalającego jej apelację. W wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego. Sąd Apelacyjny uchylił wyrok wstępny Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, w wyniku którego wyrokiem z dnia 4 marca 2009 r. Sąd ten powództwo oddalił i nie obciążył powoda J. T. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanej na podstawie art. 102 k.p.c.

Wnioski o zwrot opłaty od apelacji i o zwrot opłaty od skargi kasacyjnej zostały prawomocnie oddalone przez Sąd Okręgowy i przez Sąd Apelacyjny z uwagi na brak przesłanek określonych w art. 79 ust. 1 lit.e) u.k.s.c. wobec nie stwierdzenia przez Sąd wyższej instancji oraz Sąd Najwyższy oczywistego naruszenia prawa przy wydaniu wyroku z dnia 8 czerwca 2006 r. i wyroku z dnia 20 marca 2007 r.

Sąd pierwszej instancji przyjął w oparciu o art. 417¹ § 2 k.c., że niezgodność z prawem, rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa, musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty. Celem art. 79 ust. 1 pkt 1

lit. e) u.k.s.c. jest nie obciążanie żadnej ze stron obowiązkiem poniesienia opłaty od środka zaskarżenia w sytuacji, gdy zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo albo gdy przy jego wydaniu doszło do oczywistego naruszenia prawa, które powinno być wyraźnie stwierdzone w orzeczeniu uwzględniającym środek zaskarżenia, a Sąd odwoławczy i Sąd Najwyższy takiego naruszenia prawa nie stwierdził.

Sąd Apelacyjny podzielił pogląd prawny Sądu Okręgowego z tym, że przypomniał, iż powódka wskazywała w podstawie faktycznej kilka orzeczeń Sądów – z jednej strony związanych z wnioskiem o zwrot kosztów sądowych, których podstawę prawną stanowił art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. e) u.k.s.c., w którym to postępowaniu tok instancyjny został wyczerpany, z drugiej zaś strony dotyczących ustalenia odpowiedzialności deliktowej strony powodowej w innej sprawie, w której podstawę rozstrzygnięcia merytorycznego stanowił art. 416 k.c. a rozstrzygnięcia o kosztach procesu art. 102 k.p.c., w której tok instancyjny nie został przez powódkę wyczerpany w zakresie kosztów procesu, co prowadzi do konieczności rozróżnienia tych podstaw. W zakresie pierwszej z nich, wskazując na definicję orzeczenia niezgodnego z prawem jako orzeczenia, które jest sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć, albo zostało wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni albo zastosowania prawa, przy czym naruszenie jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy, stwierdził, że oczywiste naruszenie prawa musi być stwierdzone jednoznacznie w sposób nie pozwalający na dowolność interpretacji. Przesłanką zastosowania art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. e) u.k.s.c. jest uwzględnienie środka zaskarżenia z powodu oczywistego naruszenia prawa i stwierdzenia tego naruszenia przez sąd. W wyroku zarówno Sądu Apelacyjnego z dnia 15 maja 2008 r. jak i Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r. nie ma powołania się na oczywiste naruszenie prawa, a powódka nie usiłowała dowodzić istnienia tej przesłanki wskazując jedynie, że stwierdzenie oczywistego naruszenia prawa nie musi wynikać wprost z wydanego orzeczenia. Wprawdzie ustawa nie definiuje sposobu wykonania obowiązku stwierdzenia oczywistości naruszenia prawa przez sąd odwoławczy lub Sąd Najwyższy, lecz jest oczywiste, że w sentencji orzeczenia odwoławczego powinien być zamieszczony nakaz zwrotu opłaty przez sąd, który

opłatę pobrał (art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. e) u.k.s.c., a w uzasadnieniu umotywowane potwierdzenie kwalifikowanego naruszenia prawa (art. 328 § 2 k.p.c.). Analiza motywów zarówno Sądu Apelacyjnego, jak i Sądu Najwyższego wskazuje, że podstawą uwzględnienia środka odwoławczego i skargi kasacyjnej nie było oczywiste naruszenie prawa, lecz interpretacja prawna przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej deliktowej w aspekcie ustaleń faktycznych; zastosowanie art. 416 k.c. zamiast błędnego zastosowania art. 415 k.c. nie doprowadziło do uwolnienia powódki (pозwanej) od odpowiedzialności odszkodowawczej, a u podstaw oddalenia powództwa leży dodatkowo ustalone okoliczności faktyczne. W rezultacie brak było podstaw do zastosowania art. 79 ust. 1 pkt 1 lit.e) u.k.s.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania przez Sądy o zwrocie wymienionych opłat.

Odnosząc się do drugiej wskazanej podstawy faktycznej, tj. orzeczeń wydanych w sprawie, w której obecna strona powodowa była pozwaną wyjaśnił, że na skutek własnych działań odstąpiła od kwestionowania końcowego rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w wyroku Sądu Okręgowego z dnia 4 marca 2009 r., którym odstąpiono od obciążenia przegrywającego kosztami procesu, w tym kosztami związanymi z uprzednio wniesionymi środkami zaskarżenia, co uniemożliwia kwestionowanie prawidłowości tego orzeczenia w niniejszym procesie wobec treści art. 424^{1b} k.p.c.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku powódka wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej zarzuciła naruszenie przez niezastosowanie art. 417 § 1 k.c. i art. 417¹ § 2 w zw. z 361 § 1 i 2 k.c. oraz art. 417 k.c. i art. 417¹ § 2 w zw. z 361 § 1 i 2 w zw. z 424^{1a} § 2 k.p.c. Naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy wywiodła z naruszenia przez błędną wykładnię i niezastosowanie art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. e) u.k.s.c. w zw. z art. 424^{1a} § 2 k.p.c., art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. e) u.k.s.c. w zw. z art. 424^{1a} § 2 k.p.c., art. 424^{1a} § 2 k.p.c.; z naruszenia przez nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie, w jakim Sąd drugiej instancji nie dokonał weryfikacji przyczyn uchylenia wskazanych wyroków art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 w zw. z 328 § 2 w zw. z 391 § 1 k.p.c. oraz z naruszenia art.

378 § 1 k.p.c. i art. 382 w zw. z 328 § 2 w zw. z 391 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy w wyniku nierozpoznania wszystkich zarzutów apelacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie są trafne zarzuty naruszenia przepisów postępowania w zakresie objętym zarzutami uchybienia art. 378 § 1 oraz 382 w zw. z 328 § 2 i 391 § 1 k.p.c. wskutek nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd drugiej instancji uzasadnionej brakiem weryfikacji przyczyn uchylenia wskazanych wyroków, nierozpoznaniem wszystkich zarzutów apelacji i nierozpoznaniem żądania naprawienia szkody wyrządzonej wyrokiem wstępnym Sądu Okręgowego z dnia 8 czerwca 2006 r. sygn. IC .../05 i wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 20 marca 2007 r. sygn. I ACa .../07.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy lub gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Jest to więc stan nierozstrzygnięcia o żądaniu strony, natomiast wszelkie inne naruszenia prawa materialnego lub procesowego nie uzasadniają przyjęcia, że sprawa nie została rozpoznana przez sąd (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36, z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2, z dnia 3 lipca 2015 r., IV CZ 39/15, z dnia 26 czerwca 2015 r., I CZ 45/15 – nie publ.).

Zarzucane niedokonanie weryfikacji przyczyn uchylenia wskazanych wyroków po pierwsze nie może być zakwalifikowane jako nierozpoznanie istoty sprawy, a po drugie nie zachodzi. Sąd Apelacyjny dokonał oceny przyczyn uchylenia wyroku wstępnego Sądu Okręgowego z dnia 8 czerwca 2006 r. sygn. I C .../05 oraz wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 20 marca 2007 r., sygn. I ACa .../07 i motywy w tym zakresie ujął na stronie 8 uzasadnienia wyroku, zaś fakt, że wywiódł z ich analizy wnioski niezgodne z oczekiwaniem skarżącej nie uzasadnia ani naruszenia art. 378 k.p.c. ani naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. również

w zakresie objętym twierdzeniem o nierozpoznaniu wszystkich zarzutów apelacyjnych, tym bardziej iż motywy są klarowne i poddają się kontroli kasacyjnej. Rozpoznane zostało także drugie zgłoszone przez powódkę żądanie – naprawienia szkody wyrządzonej wskazanymi wyżej wyrokami i zarzuty apelacji w tym zakresie. Sąd drugiej instancji wyraźnie rozgraniczył dwa żądania powódki i do wskazanego w zarzucie odniósł się stwierdzając, że niezaskarżenie przez powódkę końcowego postanowienia o kosztach procesu zawartego w wyroku Sądu Okręgowego z dnia 4 marca 2009 r., którym odstąpiono od obciążenia przegrywającego kosztami procesu, w tym kosztami związanymi z uprzednio wniesionymi środkami zaskarżenia, uniemożliwia kwestionowanie prawidłowości tego orzeczenia w niniejszym procesie wobec treści art. 424^{1b} k.p.c. Dodatkowo podnieść trzeba, że skoro powódka jako szkodę wskazuje uiszczenie opłat sądowych od środków zaskarżenia, to jej źródłem nie może być nieprawomocny wyrok Sądu Okręgowego oraz prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego, następnie uchylone, których treść była przyczyną wniesienia środków zaskarżeń i powstania obowiązku uiszczenia opłat. Źródłem tym może być ostateczne rozstrzygnięcie o kosztach procesu na podstawie art. 102 k.p.c., bo dopiero ono przesądzało o zasadzie ich poniesienia i mogło ewentualnie prowadzić do szkody oraz pozostawać z nią w związku przyczynowym, ale tej podstawy faktycznej jako źródła szkody powódka nie powołuje.

Pozostałe zarzuty tj. dotyczące naruszenia 79 ust. 1 pkt 1 lit. e) u.k.s.c. i 424^{1a} § 2 k.p.c. zostaną omówione łącznie z zarzutami dotyczącymi prawa materialnego. Z przyczyny wskazanej wyżej rozważania mogą się odnosić tylko do roszczenia związanego z wydanymi prawomocnymi postanowieniami o odmowie zwrotu opłaty.

Podstawę roszczenia powódki stanowi art. 417¹ § 2 w zw. z 417 § 1 k.c. Przesłanką odpowiedzialności, poza szkodą i związkiem przyczynowym jest zdarzenie szkodzące, którym jest prawomocne orzeczenie niezgodne z prawem, która to niezgodność musi być stwierdzona we właściwym postępowaniu, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Oznacza to, że nie każdemu orzeczeniu obiektywnie niezgodnemu z prawem można przypisać bezprawie judykacyjne rodzące odpowiedzialność odszkodowawczą, lecz tylko takiemu, którego niezgodność z prawem ma postać kwalifikowaną, a więc musi zostać stwierdzone, że jest ona oczywista i rażąca. Taką cechę można przypisać orzeczeniu niewątpliwie sprzecznemu z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydanemu w wyniku szczególnie rażącej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Kategoria bezprawności judykacyjnej jest węższa od bezprawności stanowiącej przesłankę odpowiedzialności na podstawie art. 417 § 1 k.c., która obejmuje każdą obiektywną sprzeczność działania lub zaniechania władzy publicznej z przepisami prawa.

Stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia następuje w trybie skargi o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem, z tym że w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje można, zgodnie z art. 424^{1b} k.p.c., domagać się odszkodowania bez takiego stwierdzenia, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. Postanowienia w przedmiocie odmowy zwrotu opłaty sądowej nie podlegają takiemu zaskarżeniu (art. 424¹ k.p.c.) ale powódka wykorzystała środki prawne w postaci zażalenia, a więc może bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności tych orzeczeń z prawem we właściwym postępowaniu domagać się odszkodowania. W takim wypadku sąd odszkodowawczy jest władny do ustalenia czy działanie władzy publicznej było bezprawne w wyżej wskazanym rozumieniu, a więc czy kwestionowane postanowienia naruszały art. 79 § 1 lit. e) u.k.s.c. w sposób kwalifikowany.

Art. 79 § 1 lit. e) u.k.s.c. stanowi, że sąd zwraca stronie z urzędu całą uiszczoną opłatę sądową od apelacji, zażalenia lub skargi kasacyjnej w razie uwzględnienia środka zaskarżenia z powodu oczywistego naruszenia prawa i stwierdzenia tego naruszenia przez sąd odwoławczy lub Sąd Najwyższy. Zawiera zatem dwie łączne przesłanki zwrotu opłaty z urzędu - uwzględnienie środka odwoławczego z powodu oczywistego naruszenia prawa i stwierdzenie tego naruszenia przez sąd odwoławczy.

W doktrynie i judykaturze przyjmuje się, że oczywiste naruszenie prawa w rozumieniu tego przepisu musi mieć - tak jak przy skardze o stwierdzenie niezgodności - charakter kwalifikowany, czyli musi być widoczne *prima facie*, a stwierdzenie takiego naruszenia przez sąd odwoławczy musi nastąpić w związku z uwzględnieniem środka, musi być wyraźne i nie można go domniemywać. Samo twierdzenie skarżącego, że doszło do oczywistego naruszenia prawa nie jest przesłanką zwrotu. Taka kwalifikacja naruszenia może nastąpić wtedy, gdy sąd drugiej instancji nakaze zwrot opłaty, lub w uzasadnieniu wyroku uchylającego wyraźnie wskaże na oczywiste naruszenie prawa. Przemilczenie natomiast tej kwestii w uzasadnieniu albo zaznaczenie, że do takiego naruszenia nie doszło nie pozwala na przyjęcie zaistnienia tej przesłanki. Analizie powinna więc podlegać treść sentencji i uzasadnienia wyroków kasatoryjnych Sądu Najwyższego i Sądu Apelacyjnego.

Omawiany przepis w zakresie pkt 1 lit.f), był przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego, który orzekł o jego niezgodności z ustawą zasadniczą w zakresie, w jakim w postępowaniu nieprocesowym wszczętym z urzędu nie przewiduje zwrotu opłaty od skargi na postanowienie referendarza sądowego uwzględnionej z innego powodu, niż oczywiste naruszenie prawa. Kontrola ta nie objęła więc zakresem pkt 1 lit. e) i dotyczyła wyłącznie postępowania rejestrowego z odpowiednim zastosowaniem przepisów postępowania nieprocesowego, którego przepisy w sposób odmienny niż w procesie regulują zwrot kosztów postępowania.

Pojawia się w tym miejscu rozważań problem prawny związany z treścią art. 424^{1a} § 2 k.p.c. stanowiącego, że orzeczenie Sądu Najwyższego wydane na skutek wniesienia skargi kasacyjnej traktuje się jak orzeczenie wydane w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi o niezgodność.

W niniejszej sprawie wiąże się on z zagadnieniem, czy skoro Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego, to przesądza to o uwzględnieniu środka odwoławczego z powodu oczywistego naruszeniu prawa i czy sądy w sprawie o zwrot opłaty były związane tym wyrokiem jako orzeczeniem równym w skutkach z orzeczeniem wydanym w postępowaniu ze skargi o niezgodność.

W doktrynie prezentowane są rozbieżne stanowiska. Przedstawiciele pierwszego z nich wyrażają pogląd, że wydanie wyroku kasatoryjnego przez Sąd Najwyższy jest równoznaczne ze stwierdzeniem niezgodności orzeczenia z prawem w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.p.c., zaś zwolennicy poglądu przeciwnego wskazują, że takie orzeczenie nie przesądza automatycznie o niezgodności z prawem uchylonego orzeczenia, zależy to bowiem od kwalifikacji uchybień stwierdzonych przez Sąd Najwyższy.

Zagadnienie to było przedmiotem rozważań w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2010 r., IV CSK 383/10 i w wyroku z dnia 13 czerwca 2013 r., V CSK 328/12 (nie publ.), w których przyjął, że orzeczenie kasatoryjne wydane na skutek skargi kasacyjnej nie zawsze jest równoznaczne z tym, że uchylone orzeczenie sądu drugiej instancji jest niezgodne z prawem w rozumieniu art. 417¹ § 2 w zw. z art. 424^{1a} § 2 k.c. Wyjaśnił, że za takim poglądem przemawia odmiennosc celów postępowania o stwierdzenie niezgodności i postępowania kasacyjnego, w pierwszym z nich jest to bowiem stwierdzenie czy wyrok jest zgodny z prawem, a w drugim badanie zasadności podniesionych zarzutów kasacyjnych. O ile więc odmowa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania lub jej oddalenie nie budzi wątpliwości co do skutku w zakresie uznania zgodności zaskarżonego wyroku z prawem, to wyrok kasatoryjny może zapaść wobec stwierdzenia naruszenia przepisów prawa ale nie musi oznaczać naruszenia kwalifikowanego wymaganego w skardze o stwierdzenie niezgodności. Przyczyną może być konieczność rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego albo potrzeba wykładni prawa. Mieć trzeba nadto na uwadze przyznaną sądowi swobodę orzeczniczą i prawo do wykładni, nawet odmiennej, jeżeli nie wykracza rażąco poza ich granice.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie przychylił się do tego poglądu.

Uwzględnić również stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdził, że bezprawność judykacyjna musi być rozumiana jako oczywista i rażąca niezgodność orzeczenia z prawem i mieć postać kwalifikowaną, a więc uchylenie wyroku nie zawsze oznacza wykroczenie przez sąd poza granice przyznanej mu

swobody i nie każdy przejaw niezgodności z prawem stanowi przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej. Tak jest tylko wtedy, gdy sędziemu można postawić zarzut subiektywnej wadliwości postępowania i sprzeczność z prawem można zakwalifikować jako wystarczająco poważne naruszenie prawa i tylko w wyjątkowych wypadkach (wyroki z dnia 1 kwietnia 2008 r., SK 77/06, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 39, z dnia 27.IX.12 SK 4/11 OTK - A z 2012, nr 8, poz. 97). Trybunał Konstytucyjny wskazał również na odmienne cele postępowania o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem i postępowania kasacyjnego podkreślając odmiennność ich charakteru, celu procesowego i skutków prawnych (wyrok z dnia 12 lipca 2011 r., SK, 49/08, OTK ZU nr 6/A/2011).

Nie można nie zwrócić uwagi na niespójność rozwiązań przewidzianych przez ustawodawcę w art. 424¹ i 424^{1a} § 2 k.p.c. Pierwszy przewiduje kwalifikowaną postać niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem, natomiast drugi jako podstawę wyroku kasacyjnego wskazuje uwzględnienie skargi kasacyjnej a więc uznanie za uzasadnione zarzutów prawa procesowego lub materialnego, niezależnie od wagi i stopnia naruszenia prawa. Uznanie, że samo wydanie wyroku kasacyjnego uzasadnia przyjęcie naruszenia prawa w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. prowadziłoby do powstania dwóch reżimów stwierdzenia kwalifikowanego naruszenia prawa - jednego opartego na skardze o stwierdzenie niezgodności i pojęciu kwalifikowanego naruszenia i drugiego opartego na wyroku kasacyjnym Sądu Najwyższego i jakimkolwiek naruszeniu prawa. Takie założenie jest sprzeczne z zasadą odpowiedzialności Skarbu Państwa za bezprawie judykacyjne w granicach kwalifikowanego naruszenia prawa i równości podmiotów wobec prawa.

Reasumując stwierdzić trzeba, że wyrok kasacyjny Sądu Najwyższego (art. 424^{1a} § 1 k.p.c.) nie przesądza automatycznie o tym, że uchylone orzeczenie Sądu drugiej instancji jest orzeczeniem niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c. W sytuacji określonej w art. 424^{1a} § 2 k.p.c. sąd oceniając przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417¹ § 2 k.c., dokonuje kwalifikacji uchybień sądu drugiej instancji stwierdzonych przez Sąd Najwyższy w wyroku kasacyjnym, jeżeli oczywista niezgodność orzeczenia z prawem nie została wyraźnie stwierdzona przez ten Sąd.

Tę samą zasadę zastosować trzeba do kompetencji sądu orzekającego w sprawie o zwrot opłaty na podstawie art. 79 ust. 1 lit. e) u.k.s.c.; sąd ocenia czy motywy Sądu Najwyższego wskazują na uwzględnienie środka odwoławczego z powodu oczywistego naruszenia prawa.

Sąd drugiej instancji dokonując wykładni przesłanki oczywistości naruszenia prawa, o której mowa w art. 79 ust. 1 lit. e) u.k.s.c. przyjął, że stwierdzenie tej oczywistości musi wynikać z sentencji wyroku Sądu Najwyższego lub sądu odwoławczego poprzez zamieszczenie nakazu zwrotu opłaty i umotywowanie tej decyzji w uzasadnieniu orzeczenia. Zgodzić się należy ze skarżącym, że jest to wykładnia zawężająca, stwierdzenie oczywistości naruszenia prawa może wynikać bowiem nie tylko z sentencji zawierającej nakaz zwrotu opłat, co powoduje zwrot opłat i brak szkody, ale także z motywów zawartych w uzasadnieniu orzeczenia Sądu Najwyższego lub sądu drugiej instancji. W sprawie niniejszej Sąd Apelacyjny dokonał jednak również oceny treści zarówno uzasadnienia Sądu Najwyższego, jak i Sądu Apelacyjnego i nie znalazł podstaw do stwierdzenia, że uchylenie wyroków z dnia 8 czerwca 2006 r. i z dnia 20 marca 2007 r. nastąpiło z przyczyny oczywistego naruszenia prawa, którą to ocenę Sąd Najwyższy podziela. Skoro Sądy orzekające w przedmiocie zwrotu opłat prawidłowo zastosowały art. 79 ust. 1 lit. e) u.k.s.c. i nie można zakwalifikować postanowień jako wydanych z oczywistym naruszeniem prawa, to wykluczone jest zastosowanie art. 417¹ § 2 w zw. z art. 417 § 1 k.c.

Z tych przyczyn zaskarżony wyrok, mimo częściowo nietrafnego uzasadnienia odpowiada prawu, zaś zarzuty naruszenia art. 417 § 1 k.c. i art. 417¹ § 2 w zw. z 361 § 1 i 2 k.c. i art. 417 k.c. i art. 417¹ § 2 w zw. z 361 § 1 i 2 w zw. z 424^{1a} § 2 k.p.c. oraz art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. e) u.k.s.c. w zw. z art. 424^{1a} § 2 k.p.c. i art. 79 ust. 1 pkt 1 lit.) u.k.s.c. w zw. z art. 424^{1a} § 2 k.p.c. nie są zasadne.

Wniosek powódki o odroczenie rozprawy przed Sądem Najwyższym nie zasługiwał na uwzględnienie jako umotywowany chorobą pełnomocnika substytucyjnego bez wskazania przyczyn braku możliwości uczestniczenia w rozprawie pełnomocnika ustanowionego przez stronę.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., o kosztach rozstrzygając zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., 99, 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. oraz z § 6 pkt 7 oraz § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).

kc